

Michał Kapias

Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

„Wykluczenie społeczne jako problem wielowymiarowy”

Konferencja naukowa

(Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach, 7 maja 2015)

Co łączy sferę materialną z duchową? Wbrew pozorom – sporo rzeczy. Tym razem jednak elementem spójnym stało się zjawisko wykluczenia. Otóż 8 maja 2015 roku w murach Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach odbyła się konferencja naukowa, pt.: „Wykluczenie społeczne jako problem wielowymiarowy”. Została ona zorganizowana przez pracowników Katedry Zarządzania Publicznego i Nauk Społecznych tegoż uniwersytetu oraz Katedrę Teologii Pastoralnej, Liturgiki i Homiletyki Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. To kolejna już inicjatywa tych dwu środowisk naukowych, jakże odmiennych – zdawać by się mogło – w swych obszarach badawczych, a jednak podejmujących już od wielu lat wspólną refleksję nad niebłahymi problemami życia ludzkiego, postrzeganymi z dwu różnych perspektyw: społeczno-gospodarczych i religijnych.

Konferencję objęli patronatem honorowym JE Ksiądz Arcybiskup W. Skworec oraz JM Rektor Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, prof. zw. dr hab. L. Żabiński. Chociaż miała ona w swym wymiarze nieco kameralny charakter, zgromadziła jednak spore grono uczestników – głównie studentów – obu uczelni. Przybyli oni, aby wysłuchać prelekcji na temat różnorodnych problemów związanych ze zjawiskiem wykluczenia społecznego. Choć wydaje się ono dosyć często występujące, to jednak jego określenie okazało się nieco problematyczne. Zwrócił na ten fakt uwagę prof. M. Mitręga, który wskazał na różne typy wykluczenia. Te najbardziej widoczne ujawniają się w postaci fizycznej i widoczne są najczęściej w różnego rodzaju ułomnościach zdrowotnych. Przy okazji zwrócił on tak-

że uwagę na konieczność posługiwania się odpowiednim językiem opisującym sytuacje, w których znajdują się osoby niepełnosprawne, albowiem nadal można spotkać się ze sformułowaniami przepełnionymi złośliwą oceną, aż po sarkastyczną nowomowę, określającą takich ludzi jako „normalnych inaczej”. Wykluczenia strukturalne wynikają z sytuacji życiowej poszczególnych osób i warunkowane mogą być miejscem zamieszkania, wykształceniem lub wykonywanym zawodem. Wykluczenia normatywne dotyczą najczęściej osób, które weszły w konflikt z prawem. Z kolei najbardziej znane są wykluczenia materialne, gdyż te wiążą się z kwestią bezrobocia i ubóstwa.

Z zagadnieniami tymi na co dzień styka się ks. Z. Tomziński – uczestnik tej konferencji – który jest dyrektorem Hospicjum bł. Jana Pawła II w Katowicach. Jego wystąpienie było apelem o zwrócenie społecznej uwagi na wielką ilość osób znajdujących się w potrzebie. Współczesny świat coraz mocniej dzieli się na tych, którzy posiadają liczne środki oraz na tych, którzy mają problemy z przetrwaniem do następnego dnia. Potrzeba zatem heterocentrycznej postawy, w której społeczeństwo zauważyłoby bezradność i różnorodność potrzeb poszczególnych osób. Szczególną troską należy otoczyć ludzi chorych. Często poszukujemy sposobów ulżenia im w cierpieniach, nie znajdując ich. Okazuje się, iż najlepszą formą troski o bliźniego jest trwanie u jego boku, bycie z nim.

Uszczegółowieniem tych zagadnień zajął się ks. dr hab. G. Polok, który w swym wystąpieniu przybliżył problem studentów tzw. „dorosłych dzieci z rodzin dysfunkcyjnych”, których na polskich uczelniach może być około 45% z ogólnej liczby żaków. Prelegent wskazał na instytucjonalne formy pomocy studentom pochodzącym z rodzin dysfunkcyjnych, które podejmowane są w środowisku akademickim Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, a które mogą stać się wzorcem do naśladowania dla innych uczelni. Więcej informacji o tej problematyce można znaleźć na stronie internetowej www.rozwinacskrzydla.pl

Ostatnim prelegentem był ks. dr K. Sosna, który wskazywał na religię jako drogę społecznej integracji osób z niepełnosprawnością. W swym wystąpieniu podjął trudny temat zmierzenia się z pytaniem o przyczynę choroby bądź niepełnosprawności, które to stawiane jest często z perspektywy religijnej. Większość negatywnych odpowiedzi tłumaczy ową skazę na zdrowiu człowieka jako Bożą karę. Prelegent jednak gwałtownie przeciwstawiał się takiej postawie, wywodząc ją jeszcze ze starotestamentalnej tradycji. Tłumaczył, iż konieczne staje się poprawne kształtowanie obrazu Boga u osób niepełnosprawnych, a przede wszystkim podkreślał, iż Bóg jest z każdym człowiekiem, gdyż On sam również doświadczył cierpienia w postaci krzyżowej śmierci Chrystusa. Stąd też akcentował potrzebę nie tyle tłumaczenia przyczyn cierpienia, co raczej konieczność bycia razem z potrzebującymi i pokrzywdzonymi.

Konferencję podsumowali dwaj jej główni inicjatorzy, ks. dr hab. G. Polok oraz ks. prof. UŚ dr hab. I. Celary, podkreślając wagę podjętego problemu, jak też szeroki wachlarz różnorodnych sytuacji, które objawiają się w postaci społeczne-

go wykluczenia. Sprawa jest nader istotna, chodzi w niej przecież o człowieka, o jego życie pośród innych ludzi. Nie można więc pozwolić na rozprzestrzenianie się tego zjawiska. Należy więc podjąć wszelkie możliwe wysiłki, aby ratować osoby dotknięte wykluczeniem. Troska o taką postawę jest przecież troską o ocalenie ludzkiej godności. Zapewniano równocześnie, iż kontynuacja owego tematu w jakiejś mierze z pewnością pojawi się za rok w czasie kolejnej konferencji skupiającej te dwa środowiska: ekonomiczny i teologiczny, tym razem w murach Wydziału Teologicznego UŚ w Katowicach.